

NVE v/ Tor Carlsen

Referanse: Tverrelva Kraftverk

Dato: 4.5.2015

Kommentarer til merknader Tverrelva Kraftverk.

Tiltakshavers generelle kommentarer:

Det legges ved et eget notat utformet av Ecofact på oppdrag fra BoS der Ecofact ble bedt om å vurdere høringsuttalelsene. BoS stiller seg bak disse kommentarene og ber om at disse tas inn som tiltakshavers kommentar til merknadene

Fylkesmannen i Troms uttaler:

Fylkesmannen har innsigelse til utbygging av Tverrelva kraftverk. Hovedbegrunnelsen er redusert verdi av landskap, og verdien av en rødlistet naturforekomst med fosseberg og fosse-eng med klar verdi B – viktig, og konsekvensene for reindriften. Dersom konsesjon blir gitt må det av hensyn til reindrift ikke etableres en permanent anleggsvei, og det må etableres en dialog med Nord-Senja reinbeitedistrikt for å avtale hvordan konsekvensene kan minimeres i anleggsfasen og ved drift av kraftverket.

Fosseberg og fosse-eng har klar verdi B. Det er ikke påvist sjeldne eller rødlistede arter. Naturtypen har status som NT. Redusert vannføring vil føre til redusert utstrekning og verdien av naturtypen. Det er kun ni fossesprøytsoner i fylket, ingen av dem i Berg kommune.

I Troms fylkeskommunes oversikt over kommunens verdisetting av friluftsområder fra 2013, er det avgrenset et område kalt Krokeldalen fra Fv 862 og sørover mot Heggedalen, det vil si det dekker tiltaksområdet. Området er type utfartsområde, og har fått vurderingen C-registrert friluftsområde. Beskrevet som populært for jakt og fiske. Jaktes fjell- og lirype. Gode muligheter for topp-turer sommer og vinter. Merket sti til Flobjørn og Krokeltinden. Slettene er populære molteområder FV 862 på nordsiden av Krokeldalen er en del av Nasjonal turistvei Senja. For de som kjører denne veien er fossen i Tverrelva et iøynefallende landskapsobjekt med et konsentrert

fall på 10 meter. Det er ingen andre markante fosser i dalområdet som er så synlig fra veien som denne.

Fylkesmannen mener at denne fossen har såpass bra vannføring også om sommeren vil endre karakter etter utbyggingen selv med foreslått slipp av minstevannføring at verdien som landskapsobjekt reduseres og den vil miste attraksjonsverdi.

En eventuell anleggsvei opp til inngrep i et meget bratt terreng med åpen vegetasjon og skrint jordsmonn i et nedbørsrikt område. Dette vil bli godt synlig fra FV 862 som er en nasjonal turistvei. Fylkesmannen støtter at transport i anleggsperioden skal skje med helikopter og at det ikke bygges anleggsvei til inntaket.

Fylkesmannen mener at traseen for rørgate vil være godt synlig i anleggsperioden, og at det særlig i øvre del av traseen vil ta lang tid før vegetasjonen har grodd til igjen. Dersom det blir gitt konsesjon understreker Fylkesmannen betydningen av å gjøre inngrepene så skånsomme som mulig, med naturlig revegetering og ikke tilsåing. Støtter forslagene til avbøtende tiltak gitt i biologisk rapport.

Fylkesmannen savner en vurdering av konsekvensene tiltaket vil ha på landskapet etter reduksjon av vannføring i fossen og spor etter anleggsarbeid i rørgata, og i forhold til Nasjonal turistvei.

Tverrelva tilhører Vannregion Troms, vannområde Senja. Økologisk tilstand på vannforekomsten er per i dag uten utbygging vurdert til antatt svært god, og risikovurdering til ingen risiko. Utbygging vil medføre risiko for å ikke nå miljømål etter vannforskriftene, og det er viktig ved utbygging å iverksette avbøtende tiltak slik at miljømål blir nådd. Et avbøtende tiltak er nivå på minstevannføring.

Planlagt minstevannføring er alminnelig lavvannføring for sommersesongen og 5-persentilen for vintersesongen. Den alminnelige lavvannføringen er beregnet til 58 L/s 5-persentilen er 131 l/s for sommeren og 37 l/s for vinteren.

Fylkesmannen er ikke enig i vurderingen som er gjort for reindriftsnæringen i området. Fjellområdet rundt Øvre og Nedre Tverrelvatn er definert som kalvingsland, vårbeite, sommerbeite og oppsamlingsland. Reinbeitedistriktet har flere trekkveier for rein som krysser dalen i nordlig-sørlig retning, i tillegg til at det er en flyttvei i dalen. I praksis er Nord-Senja et helårsdistrikt, slik at reinen er i området hele året.

I anleggsfasen vil småkraftverket være et forstyrrende element. Anleggsarbeidet vil spenne seg over flere måneder, slik at omkringliggende areal i liten grad vil brukes som beite. Dette vil gjøre at 1 av 3 kalvingsområder vil være uegnet til bruk. Egnethet som sommer- og vårbeite vil også forringes. Reines naturlige trekkmonster og distriktets flyttmonster vil innskrenkes i anleggsperioden. Dette kan i verste fall gi ringvirkninger som gjør at muligheten til å flytte mellom andre områder stenges.

Under en eventuell driftsfase vil rørgata ikke være til hinder siden den er nedgravd. Anleggsvei til inntaket vil derimot være veldig ugunstig. Dette vil øke utfart og gjøre området mer tilgjengelig for folk flest. Fylkesmannen fraråder dette på det sterkeste.

Kraftstasjon og anleggsvei fram til denne planlegges slik at den plasseres midt i reintrekk- og flyttsystem. Anlegget vil kreve noe tilsyn i driftsfasen, men dette vil være begrenset og kontrollerbart. Lokaliseringen vil derfor ikke ha stor negativ innvirkning på reindriftens bruk av området.

Dammen ved inntaket vil legge trekkvei over Tverrelva under vann. Under driftsfasen vil derfor muligheten for dyrene til å trekke forbi Øvre Tverrdalsvatnet være stengt. Dette vil gi en liten negativ innvirkning på reindriftens bruk av arealet.

Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering er at dette vil være et tiltak som under *anleggsfasen* vil gjøre Krokeldalen og omkringliggende fjellområder med vårbeite, kalvingsland, oppsamlingsplass, trekk- og flyttveier ubrukelige for berørte reinbeitedistrikt. Dette kan gi ringvirkninger for bruken av omkringliggende beitearealer. Konsekvensen under anleggsfasen vurderes dermed av fylkesmannen til å være middels til stor negativ konsekvens.

Omsøkte tiltak trenger derimot ikke å ha så store negative konsekvenser for reindriftnæringen i driftsfasen da de faste installasjonene til dels har en plassering som ikke gir permanent ødeleggelse. Dette under forutsetning at anleggsveien ikke blir permanent.

Skal prosjektet realiseres må det etableres dialog med Nord-Senja reinbeitedistrikt slik at det kan enes om hvordan prosjektet kan gjennomføres i tid og rom for å minimere de negative konsekvensene av anleggsfasen for reindriften. Dette bør avtales. Det bør også gjøres avtaler mht driftsfasen, slik at tilsyn og vedlikehold av rørgate og inntak utføres i perioder hvor det ikke er rein i området.

I anleggsfasen vil driften til distriktet bli påvirket og man må ha mer tilsyn med flokken for å sikre at den ikke trekker inn i nabo-distriktet. Dette bør Nord-Senja reindistrikt få kompensasjon for.

Det bør ikke være anleggsarbeid i området under kalvings- og pregingsperioden, og i den perioden området skal brukes som oppsamlingsområde.

Selv om alle avbøtende tiltak er på plass, er Fylkesmannens holdning at tiltaket, spesielt under anleggsfasen, vil ha negative konsekvenser for reindriftnæringen.

Tiltakshavers kommentar:

Bekk og Strøm mener at tiltaket vil ikke gi noen begrensing på friluftslivet. I forhold til vinteraktiviteter vil tiltaket ikke bli merkbart, heller ikke i anleggsperioden da merker i terrenget vil være dekket med snø. Tiltaket berører ikke de nevnte stiene, disse ligger langt unna tiltaksområdet. Krokelvannet fremheves som populært fiskevann både sommer og vinter, men vannet omfattes ikke av tiltaket. Det vil heller ikke være synlig fra Krokelvannet, da det ligger langt borte og skjult bak fjell og terreng.

Bekk og Strøm mener at foreslåtte minstevannføring vil ivareta miljømål etter vannforskriftene.

Når det gjelder reindriften ønsker Bekk og Strøm å komme i nærmere dialog med reindriften for å høre mer om hva som er utfordringene her, og hvilke tiltak som kan settes inn for å redusere konsekvensene for næringen, og da særlig i utbyggingsfasen. I driftsfasen vil det bli liten til ingen aktivitet rundt anlegget, og det meste av tiltaket vil også være gravd ned. Den midlertidige veien som anlegges langs rørgata vil fjernes umiddelbart etter anleggets slutt.

Når det gjelder dammen ved inntaket har denne en utstrekning på 30 x 30 meter, og dekker et svært lite areal i et område med stor stein og berg, og som derfor vil være lite egnet for kryssing for rein. Bekk og Strøm mener at det ikke vil bli problemer for reinen å trekke forbi som før. Vi er positive til en befaring med reindriftnæringen for å vise hvordan tiltaket faktisk vil ligge i terrenget.

Bekk og Strøm merker seg at Fylkesmannen mener at om det gis konsesjon må det etableres dialog med Nord-Senja reinbeitedistrikt, og at det må etableres enighet om hvordan prosjektet skal etableres i tid og rom for å minimere negative konsekvenser, og at dette bør avtales både for bygge- og driftsfasen. Bekk og Strøm stiller seg positive til dette. Bekk og Strøm vil også tilpasse anleggsarbeid og vedlikehold av anlegg slik at området skjermes under kalvings- og parringsperioden, samt i den perioden området brukes som oppsamlingsområde.

Bekk og Strøm viser også til notatet utformet fra Ecofact.

Troms Fylkeskommune uttaler:

Området kraftverket planlegges i er det registrerte friluftsområdet Krokeldalen der de største verdiene knytter seg til fravær av støy og inngrepsfrihet. Brukerfrekvensen og tilgjengeligheten vurderes til å være middels. Konsekvensene for brukerinteressene skal etter vår vurdering være middels negativ og ikke liten til middels negativ slik det fremkommer i konsesjonssøknaden.

Fossen i Tverrelva er et tydelig landskapselement som er godt synlig fra RV 862 som også er nasjonal turistvei. Ei rørgate vil i dette terrenget vanskelig la seg revegetere og såret i landskapet vil være synlig i lang tid, kanskje for alltid.

INON-bortfallet er ikke betydelig, men uheldig i et området som har lite gjenværende inngrepsfrie arealer.

Troms fylkeskommune fraråder at det gis konsesjon for kraftutbygging i Tverrelva.

Tiltakshavers kommentar:

Bekk og Strøm ønsker å vite hvordan man vurderer brukerfrekvens for området, og om det finnes tall for dette. Det er vanskelig å kommentere brukerfrekvensen uten å vite hvilke data man forholder seg til.

Når det gjelder fossen som landskapselement er vi uenige i at dette på sikt vil bli et veldig synlig inngrep, og har forsøkt å visualisere konsekvensene slik vi mener det vil se ut 2-3 år etter at tiltaket er ferdigstilt.

Visualisering fra Fylkesveien

Før utbygging med vannføring ca 480 l/s

Etter utbygging med minstevannføring 58 l/s og rørgate 2-3 år etter utbygging. Øvre del av rørtrase, damsted og stasjonsbygg ikke synlig fra Fylkesveien.

Bekk og Strøm viser videre til notatet utformet av Ecofact.

Sametinget uttaler:

Samiske kulturminner: Ingen merknader

Reindrift: Innsigelse

De planlagte kraftverkene Sørelva og Tverrelva son berører Sør-Senja reinbeitedistrikt vurderes til å ha vesentlig virkninger for reindriften ved å berøre sentrale områder for flytt og trekklei.

Sametinget stiller spørsmål til om alle de små kraftverkene som planlegges kan forsvare så store inngrep i natur og kulturlandskap sett i forhold til den kraftgevinsten utbyggingen er planlagt å gi.

Sametinget fremmer innsigelse for Tverrelva Kraftverk.

Ber om at det gjennomføres konsultasjoner med Sametinget om de konsesjonssøkte kraftverkene Tverrelva (m. fl). Dette i henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. I tillegg anmodes NVE om å rette en forespørsel til de berørte reinbeitedistriktene om de ønsker konsultasjoner om søknadene. Ber NVE om å oppsummere de samiske interessene med foreløpige vurderinger i et eget dokument, samt vurdering av samlede virkninger, og ta kontakt

med Sametinget for å avklare detaljer rundt konsultasjonen nærmere. Fra sametingets side ønsker man å konsultere om både konsesjonsvilkår og om det bør gis konsesjon.

Tiltakshavers kommentar

Bekk og Strøm har foretatt sine vurderinger av konsekvenser for reindriftsnæringen etter tilgjengelige kart på nettet, samt lokal kunnskap om hvordan anlegget vil bli liggende i terrenget. Bekk og Strøm ønsker å gå i dialog med reindriftsnæringen for å få kartlagt problemområder og diskutert mulige løsninger som kan redusere konsekvenser for driften, både i anlegg- og driftsfase. Eksempler på tiltak kan for eksempel være å lage et eget rom i tilknytning til kraftstasjonen som reindriften kan disponere. Videre viser vi til kommentarene gitt under uttalelsen fra Fylkesmannen.

Mattilsynet uttaler:

Nedenfor planlagt kraftstasjon ligger Brattbakken og Straumsbotn. Dette er et område der det ligger 8 husstander, ett forsamlingshus og 3 fritidshus. Disse husstandene får vann fra Brattbakken vannverk, som er et privat vannverk. Vannverket har drikkevannsinntak i Tverrelva, nedenfor kraftstasjonen på kote 112-115. 26. januar 2015 var Mattilsynet i kontakt med vannverket ved Arvid Heiberg. Vanninntaket består av en kum i elva. Ingen rensing av vannet. Opplyses at elva tørker ut i perioder.

26. januar 2015 var Mattilsynet i kontakt med vannverket ved Arvid Heiberg. Vanninntaket består av en kum i elva. Ingen rensing av vannet. Opplyses at elva tørker ut i perioder.

Mattilsynet forventer at elven en periode vil skifte karakter ved bygging av dammen. Det vil bli mye slam og føre til at vannkvaliteten forringes selv om forurensning uttynnes en del i elven. Det vil bli ferdsel av anleggsfolk, anleggsmaskiner, sprengningsarbeid med mer.

Faglitteratur beskriver at det som skjer i nedslagsfeltet får betydning for vannkvaliteten. For vannverket vil det være viktig at nedslagsfeltet er mest mulig uberørt og med minst mulig aktivitet.

Bygging av kraftstasjonen vil skje ganske nærme overfor vanninntaket til vannverket. Arbeidet vil blant annet føre til fare for oljeutslipp.

Mattilsynet vurderer det som usannsynlig at Brattbakken vannverk kan forsyne drikkevann av tilfredsstillende kvalitet i byggeperioden. Det finnes mulighet for rensing av drikkevannet. Da snakker vi om et omfattende renseanlegg til 7-sifret beløp, som anses å være urealistisk.

Etter byggingen vil det være en god stund, muligens år, før elven stabiliserer seg og vannkvaliteten blir like god igjen.

Mattilsynet vil ikke gi sin tilslutning til at Brattbakken vannverk får vannforsyningen sin ødelagt. Før bygging starter må det være gjort tiltak slik at Brattbakken vannverk kan levere drikkevann av samme kvalitet som i dag. Dette må planlegges i god tid før byggingen.

Det skal bygges en skogsbilvei med avkjørsel fra FV862. Det må bygges vei over Krokelta. Byggingen kan medføre forurensning av elva.

Mattilsynet ønsker en felles befaring med NVE, Brattbakken Vannverk og Bekk og Strøm AS.

Konklusjon: Mattilsynet har innsigelsesrett og kan bruke denne retten. Vi ønsker i første omgang en dialog for å se om det finnes løsninger, slik at vannforsyningen kan sikres for Brattbakken vannverk. Bekk og Strøm AS må legge fram planer for å sikre vannforsyningen til Brattbakken kraftverk før Mattilsynet kan godta at kraftverket bygges. I byggeperioden anser Mattilsynet det som urealistisk at vannverket kan forsyne vann av samme kvalitet som i dag.

Tiltakshavers kommentar:

Det kan etableres et samarbeid med kraftverket som etter at kraftverket er etablert kan gi en sikrere vannforsyning ved bruk av inntak på fjellet og rørgate med vannverkskvalitet som reserve eller hovedkilde for vannverket. Dette vil gi mer stabile forhold for vannverket og bedre kvalitet på drikkevannet enn det som er i dag.

Elva vil ikke bli vesentlig endret ved bygging av dammen, det vil være manuelt arbeid med lite forurensning. Om nødvendig kan det etableres reserve vannforsyning fra Krokelta, ved at det legges egen ledning ned i byggeperioden. En slik midlertidig reserveløsning vil sikre vannkvaliteten mot eventuelle hendelser. Vi mener også at vannkvaliteten ikke vil bli vesentlig berørt av utbyggingen, og at kvaliteten ved anleggslutt vil være som før utbyggingen. Per i dag er ikke Krokelta kilde til vannverket. Om Krokelta skal etableres som reservekilde for vannverket i Tverrelva kan det etableres et inntak for dette oppstrøms veikryssing av Krokelta.

Bekk og Strøm er positiv til en felles befaring, og ønsker å gå i dialog med Mattilsynet og Brattbakken Vannverk for å sikre at vannverket kan levere rent vann både i anleggsfasen og driftsfasen av kraftverket.

Berg kommune uttaler:

Berg kommune er positiv til omsøkt kraftutbygging og vil innarbeide de påtenkte kraftanleggene i planprosessen.

Kommunen konstaterer at estimatet for framtidig kraftbehov forutsetter at tilførsel av kraft er helt nødvendig særlig for industriutvikling i kommunen. Dette kraftbehovet tilsier utbygging av kraftanlegg og/eller tilførsel av kraft fra andre områder. Uansett forutsetter dette at linjeanlegget oppgraderes.

Kommunen anmoder NVE om å ta særlig hensyn til natur, naturopplevelser og friluftsliv. Kommunen prioriterer prosjektene i denne rekkefølgen: Straumsbotn, Tverrelva, Sørelva.

For hvert enkelt prosjekt bes det om følgende hensyn:

Tverrelva:

Det iverksettes avbøtende tiltak ved midlertidig flytting av inntak til Brattbakken vannverk til Krokkelva mens utbyggingen pågår.

Tiltakshavers kommentar:

Bekk og Strøm er enig med kommunen i at det bør etableres et midlertid inntak i byggeperioden. Dette inntaket kan bygges på en slik måte at det også kan brukes som reservekilde for vannverket også i framtiden. Vannverket vil således kunne få en betydelig forbedring i forhold til dagens situasjon. Se også kommentar til merknad fra Mattilsynet.

Forum for natur og friluftsliv, Troms uttaler:

Tverrelva er et viktig landskapselement i Krokkelvdalen og har stor verdi. Det markante fossefallet utgjør en signifikant del av opplevelsen både ved å kjøre nasjonal turistvei gjennom Krokkelvdalen så vel som for friluftsutøverne i området. Etablering av rørgate i bratt terreng samt redusert vannføring i fossen og elva vil gi en betydelig forringelse av et landskap som i dag framstår som urørt.

Elva ligger i registeret friluftsområde, og kartlegging viser at Krokkelvdalen er et populært friluftsområde, også med tanke på jakt og fiske. Leder av Berg jeger- og fiskelag bekrefter at elva brukes en del til fiske av små bekkeørret. Elva er lett tilgjengelig, og brukes også til konkurranser, sammen med Krokkelva. Også Tverrelvatna benyttes til fiske, og det går en naturlig oppstigning langs elva. Myrene og slettene i dalen er populære multeområder. Av jaktinteresser meddeler

lokalbefolkningen at det jaktes både rype og skogsfugl i dalen og liene. Mye av kvaliteten i området ligger i den urørte og spektakulære naturen.

Tverrelva er et viktig beiteområde for fossefall, dalen er hekkeområde for lirype, samt drikkevannskilde for beboerne fra Krokkelva til Brattbakken. Elva er også viktig habitat for oter (NT). Tverrelvannenene har verdi for storlom. Øvre Tverrelvann er også hekkelokalitet for sistnevnte.

FNF Troms vurderer at tiltaket har stor negativ konsekvens for landskap og betydelig negativ konsekvens for brukerinteresser og friluftsliv, og anbefaler at konsesjon ikke gis.

Tiltakshavers kommentar:

BoS viser til kommentarene gitt til uttalelsene til Fylkesmannen, Fylkeskommunen samt notatet fra Ecofact.

Med vennlig hilsen

Cecilie D. Skare
Bekk og Strøm AS